

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

Työryhmä

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on ollut laatimassa työryhmä, joka on tunnistanut Suomussalmen lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä ilmiöitä, jotka on otettu huomioon suunnitelmassa ikäryhmittäin.

Varhaislapsuus	varhaiskasvatuksen johtaja Jaana Heikkinen
Perusopetus	sivistysjohtaja Teemu Piirainen ja Karhulanvaaran koulunjohtaja Pekka Kemppainen
Toisen asteen opiskelijat	lukion rehtori Julia Pohjanoja-Kela
Nuoret aikuiset	nuorisosihteeri Eija Järvenpää

Työryhmässä ovat olleet mukana myös hyvinvointikoordinaattori Mari Vesterlund, liikuntas sihteeri Hannastiina Piikivi ja vs. hallintojohtaja Antton Vuolle. Lisäksi kommentteja on pyydetty muilta lasten ja nuorten parissa työskenteleviltä.

Sisällys

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lähtökohdat ja kohderyhmä
2. Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä ilmiöitä
3. Työryhmät
4. Nykytilan kuvaus (tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta)
5. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät tekijät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut (yhteistyön järjestäminen)
6. Opiskeluhuollon toteutuminen
7. Painopistealueet (tavoitteena hyvinvoivat lapset ja nuoret)
8. Toimenpideosa: Suunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit
9. Seuranta ja raportointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lähtökohdat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma perustuu [lastensuojelulakiin](#) (§ 12) sekä [oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin](#) (12 §)

Suunnitelma perustuu myös muihin sopimuksiin, lakeihin, suunnitelmiin ja asiakirjoihin:

- [YK:n Lapsen oikeuksien sopimus](#)
- Suomen lainsäädäntö, mm. [perusopetuslaki](#), [varhaiskasvatuslaki](#), [nuorisolaki](#)
- [Suomussalmen kunnan strategia 2026-2030](#)
- [Suomussalmen laaja hyvinvointikertomus 2021-2025](#)
- [Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026-2029](#)
- [Kainuun mielen hyvinvoinnin ohjelma 2025-2029](#)

Suunnitelma koskee suomussalmelaisten lasten ja nuorten hyvinvointia alkaen varhaislapsuudesta jopa 29-vuotiaisiin nuoriin.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman lähtökohdat

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on strateginen ja konkreettinen toimintaohjelma, joka sisältää tiedot:

- lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta.
- auttaa tunnistamaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin vajeet, osattomuuden ja syrjäytymisriskit
- **lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista**
- yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja järjestöjen välillä ja
- suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Visio 2035
Parasta elämää perheellesi

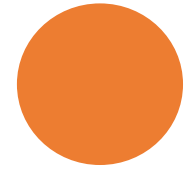
Arvot
Yhteisöllisyys
Oikeudenmukaisuus
Rohkeus
Luottamus

Suunnitelman kohderyhmä

- **Kohderyhmänä ovat lapset, nuoret ja heidän perheensä.**
- Huomioiden perheiden monimuotoisuus.
- Lainsäädännössä ja erilaisissa tilastoissa nuoruuden ikämääritykset ovat erilaisia.
- Nuorisolain määritelmän mukaan nuorilla tarkoitetaan kaikkia alle 29-vuotiaita.
- Työttömyystilastoissa nuoriksi luetaan alle 25-vuotiaat, nuorisotakuun yhteydessä koulutustakuu koskee alle 30-vuotiaita.

Lasten ja nuorten määrä	Vuoden 2025 tilasto
0-6 v	208
7-12 v	310
13-15 v	170
16-18 v	152
19-28	333
0-28 vuotiaita yht.	1173 (16,9 % asukkaista)
Asukkaita	6957

Näkökulma hyvinvointisuunnitelmaan – hyvinvointi koostuu arjen teoista sekä kotona että palvelujen piirissä

Maltillinen ruutuaika

Säännöllinen yöuni ja lepo

Avun pyytäminen ja vastaanottaminen

Kulttuuritapahtumiin osallistuminen

Liikunnallinen elämäntapa

Yhteiset ruokailuhetket

Arkirutiinit

Turvalliset, kuuntelevat aikuiset

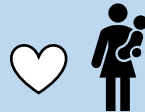
Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen

Savuton ja päihteetön elämä

Välittäminen

Ystävät ja sukulaiset

Yhteiset lukuhetket

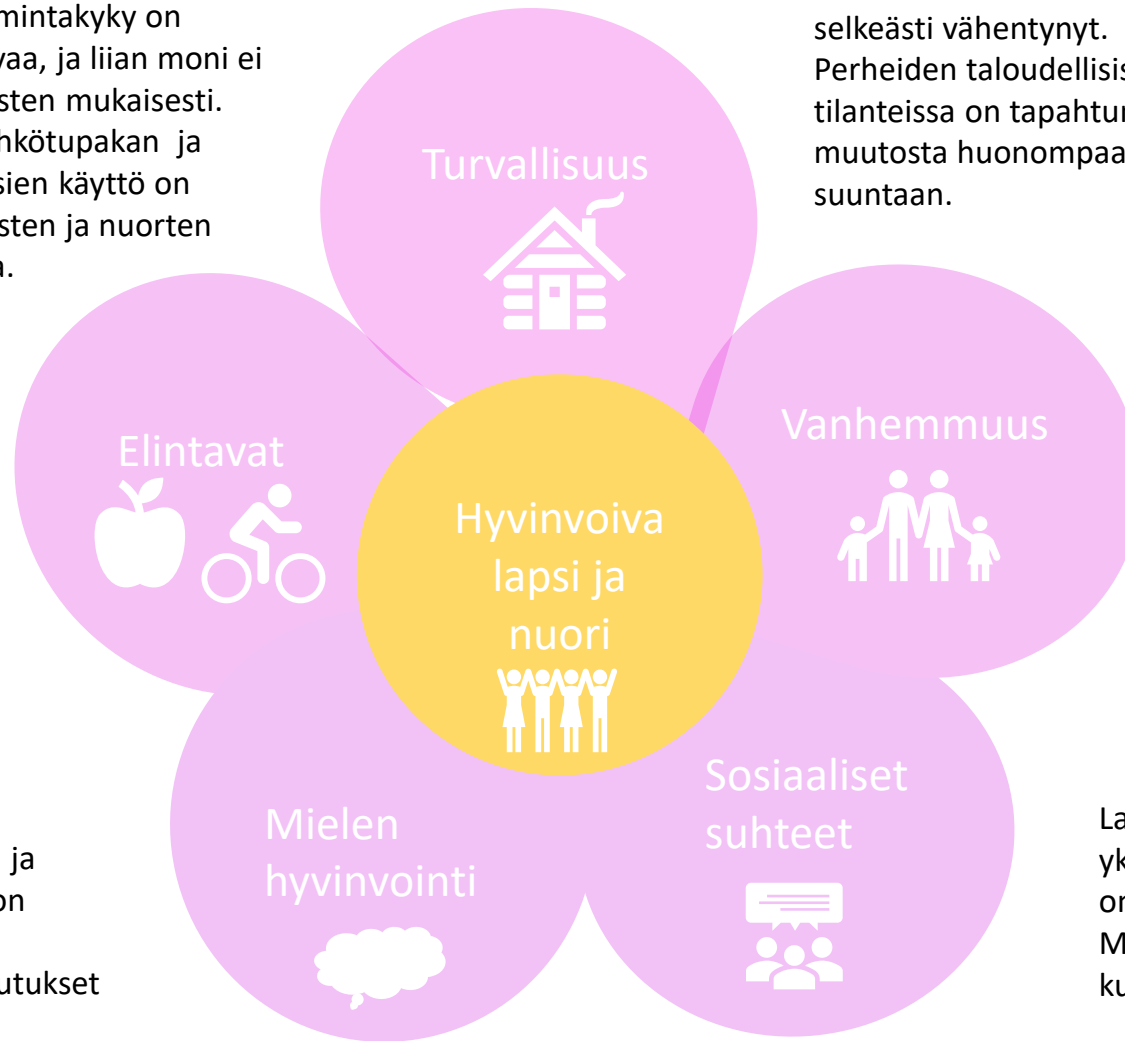

Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvät ilmiöt

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on huolestuttavaa, ja liian moni ei liiku suositusten mukaisesti. Tupakan, sähkötupakan ja nikotiinipussien käyttö on yleistynyt lasten ja nuorten keskuudessa.

Harrastustoiminnan järjestämisen haasteena on pitkät välimatkat ja harva-asutus, vaikka Suomussalmella keskustaajamassa onkin harrastustoiminnan osalta kohtalaisen hyvä aktiivisesta hanketoiminnasta ja seurayhteistyöstä johtuen.

Lapset kokevat olevansa tyytyväisiä elämäänsä. Nuorten tulevaisuususkko ja tyytyväisyys elämäänsä on heikentynyt. Luonnon hyvinvointivaikutukset tunnistetaan.

Koulukiusaaminen on selkeästi vähentynyt. Perheiden taloudellisissa tilanteissa on tapahtunut muutosta huonompaan suuntaan.

Lapset ja nuoret kokevat, että he voivat keskustella asioista vanhempiensa kanssa. Kuitenkin vanhemmuuden tukemiseen tulee jatkossakin kiinnittää huomiota, koska se edistää myös lasten hyvinvointia.

Lasten ja nuorten itsensä yksinäiseksi tuntevien määrä on laskenut. Monikulttuurisuus on kunnassa lisääntynyt.

Työryhmät

Työryhmät, joissa edistetään ja käsitellään lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä asioita ja ilmiöitä. Työryhmissä on edustettuina kunnan eri hallintokunnat, hyvinvointialue ja muita viranomaisia.

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen työryhmä, 2 krt / vuosi
- Ravitsemusterveyden edistämisen koordinaatiotyöryhmän, 2 krt/vuosi
- Ennaltaehkäisevän päihde ja mielenterveystyön työryhmä, 1-2 krt/ vuosi
- Suomussalmen perhekeskustiimi, 2 krt/ vuosi
- Liikenneturvallisuustyöryhmä, 2 krt / vuosi

2. Varhaislapsuus – nykytila

Suomussalmen kunnan varhaiskasvatuksen piirissä on tällä hetkellä n. 160 lasta, lapsimäärä on tulevina vuosina vähenevä mm. alhaisen syntyvyyden vuoksi. Lapsiryhmiä on tällä hetkellä 8 (sisältäen täydentävän varhaiskasvatuksen). Kunnassa toimii 1 perhepäivähoitaja.

Suomussalmen kunnan varhaiskasvatus tukee lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sillä, varhaiskasvatusikäisten lasten hyvinvointi rakentuu arjen kokemuksista: turvallisuudesta, leikistä, kaverisuhteista, osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta. Varhaiskasvatus on tasa-arvoista sekä yhdenvertaisuutta tukevaa ja syrjäytymistä ehkäisevää palvelua.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on toimia myös vanhemmuuden tukena. Yhteistyö hyvinvointialueena kanssa on jatkuvaa ja tavoitteellista.

2. Varhaislapsuus – mitä tehdään nyt?

- Käytössä on kolmiportaisen tuen malli
- Aktiivinen yhteistyö koulupuolen, järjestöjen ja seurakunnan kanssa
- Aktiivinen luonnon hyödyntäminen
- Liikkuva varhaiskasvatus
- Ruokakasvatus
- Lasten ja vanhempien osallisuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa
- Varhainen puuttuminen
- Lapsen tuki

Lisätään pienten lasten perheiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä kotiaputoiminnalla yhteistyössä MLL:n kanssa

2. Nykytila – perusopetus ja lukio, opiskelijamääräkehitys

Syntyneiden lasten määrä Suomussalmella,
viiden vuoden keski-arvo 28 lasta/ vuosi

2021 – 29 lasta

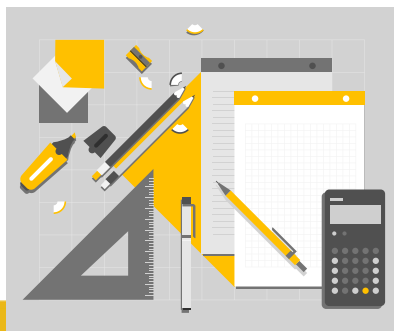
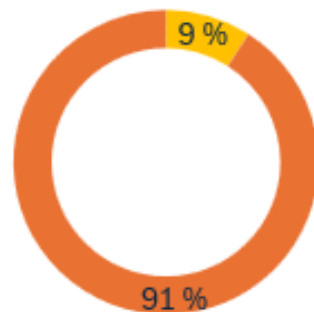
2022 – 36 lasta

2023 – 27 lasta

2024 – 27 lasta

2025 – 21 lasta

Alle 15-vuotiaita 9 %

OPPILAAT ja ennusteet 2025-2032

Eskarit	väestörekisteristä ja neuvolasta						
	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30	30-31	31-32
lukuvuosi	s. 19	s. 20	s. 21	s. 22	s. 23	s. 24	s. 25
Karhulanvaara	12	20	16	16	14	13	10
RK-Taivalalanen	20	18	16	17	14	13	10
esiopetus yhteensä	32	38	32	33	28	26	20

ESI JA PO OPPILAAT ja ennusteet 2025 - 2031

Lukuvuosi	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30	30-31	31-32
Karhulanvaara ESI	12	20	16	16	14	13	10
Karhulanvaara 1-6	119	110	108	106	105	100	91
KARHULANVAARA YHTEENSÄ	131	130	124	122	119	113	101
Ruukinkangas ESI	20	18	16	17	14	13	10
Ruukinkangas 1-6	186	163	141	127	110	105	98
Ruukinkangas 7-9	167	184	185	172	161	137	131
RUUKINKANGAS YHTEENSÄ	373	365	342	316	285	255	239
ESI + PO yht.	504	495	466	438	404	368	340

AIKUISTEN JA VALMISTAVA PERUSOPETUS

Lukuvuosi	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30	30-31	31-32
Valmistava Ruukikangas	7	12	12	12	12	12	12
Aik.PO Ruukikangas	11	14	14	14	14	14	14
AIK JA VALMISTAVA YHT.	18	26	26	26	26	26	26

LUKION OPPILAAT ja ennusteet 2025 - 2031

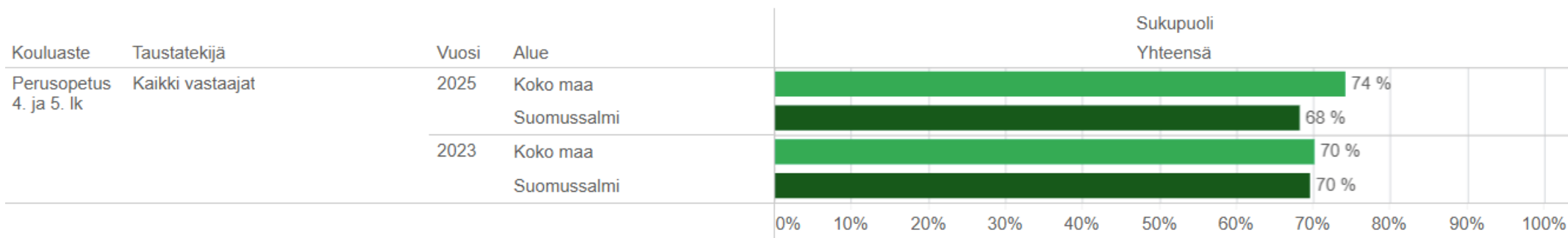
Lukuvuosi	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30	30-31	31-32
Lukio yhteensä	68	65	71	73	80	80	75

KAIKKI YHTEENSÄ	590	586	563	537	510	474	441
------------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

2. Alakouluikäiset – nykytila

Kouluterveyskysely

Harjaa hampaansa ainakin kahdesti päivässä

Indikaattori tuottaa tietoa siitä, kuinka suuri prosenttiosuus lapsista (5.lk) harjaa hampaansa ainakin kahdesti päivässä.

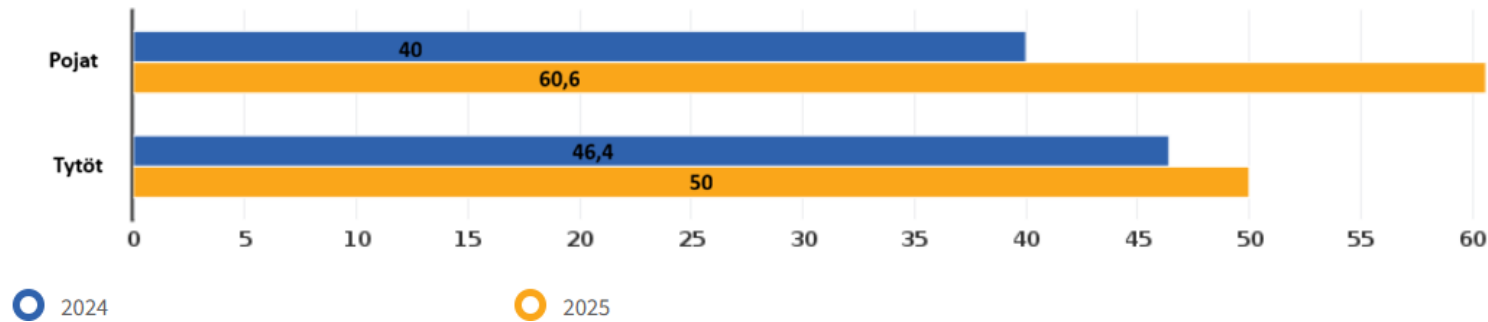
Lapsen suunterveyden ylläpitämisessä keskeisintä ovat hyvä suuhygienia ja terveelliset ruokatottumukset. Kouluikäisten lasten suun terveyteen ja hammashygieniaan kiinnitetään huomiota osana koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Valtioneuvoston vuonna 2010 antama asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta ohjaa kuntien toimintaa. Suun määräaikaiset terveystarkastukset tulee tehdä kaikille 1., 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille. Tarkastukseen kuuluu kliinisen tarkastuksen lisäksi ehkäisevät toimenpiteet ja tarpeellinen neuvonta.

Suomussalmella kouluterveyskyselyyn 2025 tulokset indikoivat negatiivista kehitystä vuoteen 2023 verrattuna. Indikaattori on syytä pitää mukana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seurattavina kohteina. Eri tutkimuksissa on osoitettu, että suun terveydellä ja hyvällä hammashygienialla on nähtävissä suoria vaikutuksia muihin fyysisiin sairauksiin.

2. Alakouluikäiset – nykytila

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky.

Suomussalmen 5. luokkalaisista 56,1 % fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

Suomussalmen 4. ja 5. luokkalaisista 82 % on tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä.

Indikaattori mittaa mielen hyvinvointia.

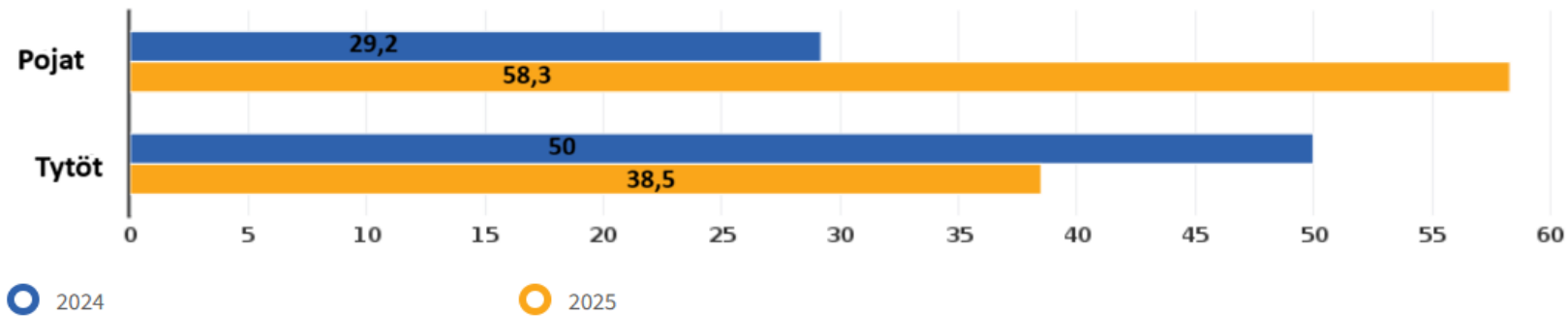
2. Alakouluikäiset – mitä tehdään nyt

- Uudistunut oppimisen tuki perusopetuksessa (ryhmäkohtainen tuki / oppilaskohtainen tuki)
- Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhuolto
- Oppilaskuntatoiminta
- Yhteistyö seurakunnan kanssa, retket ja leirit
- Aktiivinen, ohjattu harrastustoiminta (Kainuun harrastamisen malli sekä kunnan kerhotoiminnan kehittäminen -hankkeet)
- KouluPT-toiminta yhteistyössä Hyrynsalmen kanssa
- Yhteistyö seurojen ja yhdistysten kanssa
- Poissaoloihin puuttumisen ja ennaltaehkäisyn malli, Noti-palvelu käytössä
- Kiva-toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja seuraamiseen on käytössä.
- Someturva-palvelu

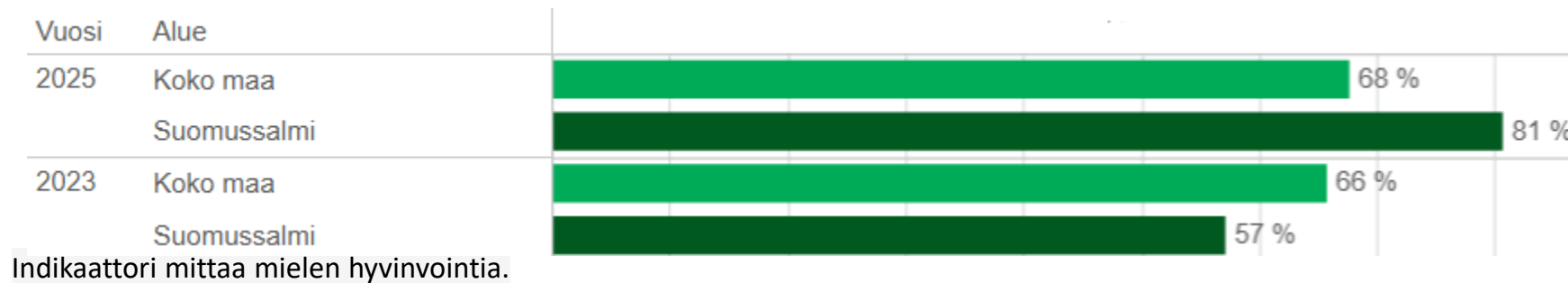
2. Yläkouluikäiset - nykytila

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky.

Suomussalmen 8. luokkalaisista 48 % fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

Suomussalmen 8. ja 9. luokkalaisista 81 % on tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä.

Indikaattori mittaa mielen hyvinvointia.

2. Yläkouluikäiset – mitä tehdään nyt

- Uudistunut oppimisen tuki perusopetuksessa (ryhmäkohtainen tuki / oppilaskohtainen tuki)
- Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito
- Mielensterveyshoitajan palvelut käytössä
- Poissaoloihin puuttumisen ja ennaltaehkäisyn malli käytössä, Noti-palvelu käytössä
- Someturva-palvelu
- Oppilaskuntatoiminta
- Yhteistyö seurakunnan kanssa, retket ja leirit
- Ryhmäyttäminen - lisähuomiointi 7.luokille
- Aktiivinen, ohjattu harrastustoiminta (Kainuun harrastamisen malli sekä kunnan kerhotoiminnan kehittäminen -hankkeet)
- Kiva-toimintamalli kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja seuraamiseen on käytössä.
- Yhteistyö seurojen ja yhdistysten kanssa
- Tukioppilastoiminta

2. Lasten ja nuorten liikkuminen nykytila

Harrastaa liikuntaa ohjatusti vapaa-ajalla vähintään viikoittain

Perusopetus 4. ja 5. luokka

Perusopetus 8. ja 9. luokka

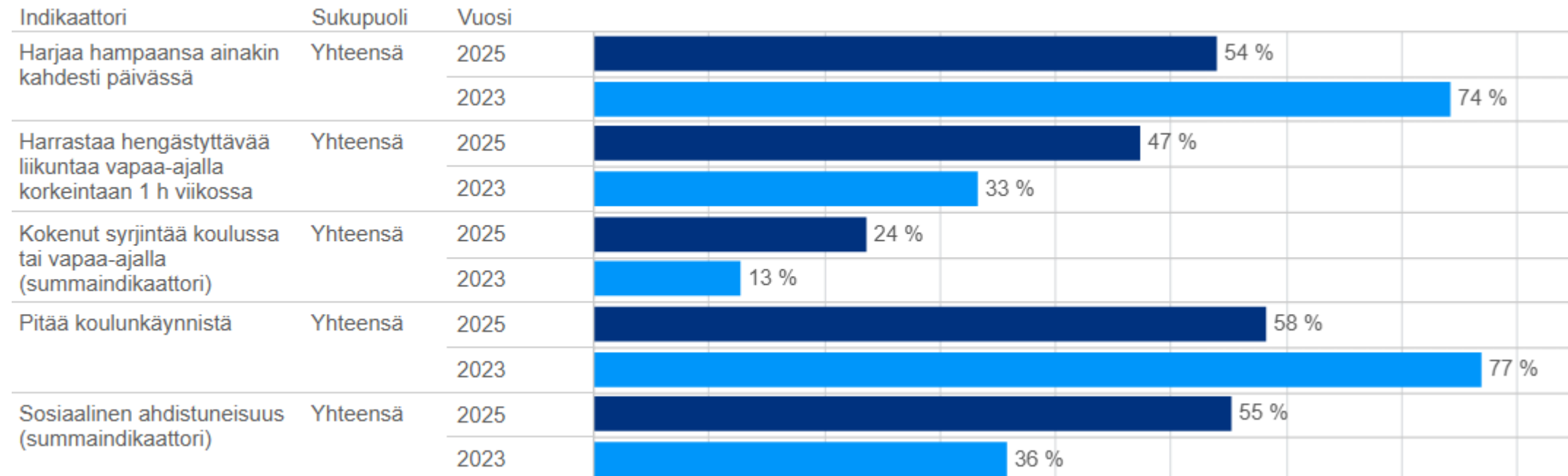
Lukio

Tämä kuvaa myönteisesti lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Säännöllinen ohjattu liikunta tukee lasten ja nuorten fyysistä terveyttä, toimintakykyä ja motoristen taitojen kehittymistä sekä edistää mielenterveyttä ja stressin hallintaa. Se myös vahvistaa sosiaalista osallisuutta, vuorovaikutustaitoja ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

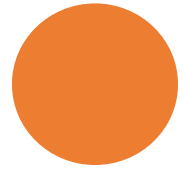
2. Toinen aste - nykytila

Kouluterveyskyselyssä huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen

2. Toinen aste – mitä tehdään nyt

- Opiskelijakunta toimii aktiivisesti.
- Opinto-ohjaaja on lukiolla ti-pe. Hän tarjoaa yksilöllistä ja yhteisöllistä opiskelijan ohjausta.
- Tuki- ja erityisopetusta tarjolla lukiolaisille tarpeen mukaan. Luki- ja lähtötasotestit tehdään lukion alussa, että haasteisiin pystytään pureutumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa helpottaen ja auttaen lukio-opintojen edistymistä.
- Yhteisöllisyyttä edistäviä tilaisuuksia ja opintomatkoja kotimaassa ja ulkomailla järjestetään vuoden aikana, joihin opiskelijat osallistuvat hyvällä prosentilla.
- Ryhmäyttävää toimintaa järjestetään heti lukion alussa, että kaikki pääsevät tutustumaan ja näin ennaltaehkäistään porukasta ulosjäämistä. 1. vsk:n ryhmäytymispäivässä tehdään yhteistyötä seurakunnan kanssa.
- Lukiolaiset ovat mukana ruokaraadissa.
- Opiskelijaedustus kaikissa lukion eri toimikunnissa mm. opiskeluhuoltoryhmässä, kriisityöryhmässä. Opiskelijaedustus on mukana myös henkilöstökokouksissa.
- Hyvinvointia edistäviä opintojaksoja on opintotarjonnassa.
- Poissaoloihin puuttumiseen ja ennaltaehkäisemiseen käytössä Noti-palvelu
- Someturva – palvelu tukee opiskelijoita ja henkilökuntaa somessa tapahtuvien tilanteiden ratkomisessa
- Toimivat opiskeluhuollonpalvelut: kuraattorin, miekkarin ja koulupsykologipalvelut, sekä terveydenhoitajan vastaanotto saatavilla omassa koulurakennuksessa
- Kokeiluna keväällä 2026 tehty plakkivärjäys lukion 2. vsk opiskelijoille toivotaan saatavan jatkossa normaaliin arkeen.

2. Nuoret aikuiset (18-28 v) – nykytila

- Vuonna 2026 Alle 29- vuotiaiden määrä Suomussalmella on 1199 kunnan asukkaista. (VM 6.11.2025 arvio).
- **NEET = koulutuksen tai työelämän ulkopuolella olevat 15-28 vuotiaat nuoret**
- Etsivän nuorisotyön tilastoihin kirjataan yhteydenottojen ja tavoitettujen nuorten määrät sekä arvio NEET-nuorista. Viimeisin tilasto, jossa on mukana syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on vuodelta 2023. Tilaston mukaan Suomussalmella on 15-28- vuotiaiden ikäluokasta syrjäytymisriskissä 114 nuorta (21 %). Suhteutettuna nuorten määrään luku on Kainuun suurin. (Nuorisotilastot.fi)
- Helmikuussa 2026 Suomussalmella alle 25- vuotiasta nuoria oli työttömänä 26, ja alle 20 vuotiaita 0.
- Nuorten on vaikea työllistyä Kainuuseen ja Suomussalmelle, koska avoimia työpaikkoja on vähän. Koko Kainuussa työvoiman kysyntä on ollut jo reilut kaksi vuotta useimpina kuukausina merkittävästi edellisvuotta vähäisempää, vaikkakin viime kuukausina piristymään päin. Helmikuussa julkiseen työnvälitykseen ilmoitettujen uusien avoimien työpaikkojen määrä kuitenkin jälleen laski 35 % (-292) vuoden takaisesta, yhteensä paikkoja ilmoitettiin 539.

2. Nuoret aikuiset – mitä tehdään nyt

- **Aikalisätoiminta:** aikalisätoiminta on kaikille **varusmies- ja siviilipalvelusikäisille miehille ja naisille tarkoitettu tukipalvelu**, jossa nuori saa oman nimetyn ohjaajan, tukea elämäntilanteen selvittelyyn, apua parhaiden ratkaisujen löytämiseen sekä tietoa ja ohjausta erilaisiin palveluihin.
- **Etsivä nuorisotoiminta:** Etsivässä nuorisotyössä kohdetaan **alle 29-vuotiaita nuoria**, jotka tarvitsevat arjessaan tukea sekä näkymiä tulevaisuuteen. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.
- **Työpaja Hanslankarit: Työpajatoiminta** on tarkoitettu suomussalmelaisille **nuorille**, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen oman polkunsä. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu erityisesti **alle 29-vuotiaille**. Työpajalla voi vahvistaa omaa arjenhallintaansa ja toimintakykyään sekä saada tukea jatkokoulun löytämiseen. Työpajalla voi myös kokeilla uutta ammattialaa, kasvattaa ammatillista osaamista ja vahvistaa työelämä- ja työyhteisötaitojaan. Työpaja voi toimia vaihtoehtoisena oppimisympäristönä tutkinnon tai tutkinnonosan suorittamisessa. Työpajan yhteisö tarjoaa osallisuuden kokemuksia sekä vahvistaa valmentautujien sosiaalisia taitoja ja kykyä toimia ryhmässä.
- **Rikos ja riita-asioiden sovittelu:** Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on palvelu **rikoksen tai riidan osapuolille**. Siinä ulkopuoliset sovittelijat auttavat käsittelemään asiaa. Sovitteluun osallistuminen on vapaaehtoista eikä se maksa osapuolille mitään. Sovittelun tarkoitus on korvata rikoksen tai riidan seurauksena tapahtuva oikeudenkäynti, tuoda muodollisen oikeusprosessin rinnalla ratkaisuja rikokseen tai riitaan. Sovittelutapaamisessa osapuolet voivat puhua välillään tapahtuneesta rikoksesta tai riidasta. Suomussalmen sovittelut hoidetaan Kainuun sovittelutoimiston kautta
- **Ankkuritoiminta:** Ankkuritoiminnan tarkoituksena on **varhaisen vaiheen nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja rikosten ennalta ehkäiseminen**. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa ankkuritiimissä. Mukana on asiantuntijoita poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta. Moniammatillinen tiimi tapaa nuoren ja hänen huoltajansa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja tarvittaessa ohjata oikean avun tai tuen piiriin
- **Virranjakaja-Remppatalli:** Nuorten käytössä oleva remppatalli, jossa voi omatoimisesti korjata autoja, mopoja ja polkupyöriä.
- **Bänditila:** Bändien ja kaikenikäisten soittajien harjoittelutila on käytössä iltaisin ja viikonloppuisin. Bänditilaan voi varata netin kautta harjoitusvuoroja ma–pe kello 16–22 ja viikonloppuisin kello 8–22.
- **Nuorten aikuisten kohtaamiskahvilat:** Mieli Kainuun ja etsivän nuorisotyön yhteistyöllä on järjestetty nuorten kohtaamiskahviloita 1-2 /kk.
- **Kaenuun Discord:** Kainuun nuorten yhteinen Discord yhteisö. Pelataan yhdessä, erilaisia tietoisuuksia, ilmoitellaan tapahtumista, teksti- ja puhekanavilla käsitellään nuoria mietityttäviä asioita. Kainuun nuorisotyöntekijät ja vapaaehtoiset ovat mukaan kanavalla.

3. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät tekijät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut

Kunnan palvelut

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Kolmiportainen tuki, opiskeluhoolto, tehostettu ja erityinen tuki
- Kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut
- Harrastamisen Suomen malli
- Kianta-opisto
- Nuorisovaltuusto
- Lapsiparlamentti
- Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö
- Toisen asteen koulutus, lukio
- Taitotehdas (-30.4.2027)
- Työllisyyspalvelut
- Asuminen ja ympäristö

Hyvinvointialueen palvelut

- Neuvolapalvelut
- Perheneuvola
- Ehkäisy- ja perhesuunnittelu
- Lastensuojelu
- Koulupsykologi
- Koulukuraattori
- Koulumiekkari
- Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
- Suun terveydenhuolto
- Perhetyöntekijät

Järjestöjen ja seurakunnan palvelut

- MLL
- Kainuun Liikunta ry.
- 4H-yhdistys
- Seurakunta
- Urheiluseurat
- Kainuun musiikkiopisto
- Kyläyhdistykset

3. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät tekijät sekä ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut

Suomussalmella olevia hyvinvointia suojaavia sekä ulkoisia että sisäisiä tekijöitä ovat:

- **Luonto** ja sen tarjoamat mahdollisuudet harrastamiseen, kuten metsästys ja kalastus ja niihin liittyvät sosiaaliset yhteisöt.
- **KouluPT:** Pää tavoitteena on koululiikunnan laadullinen kehittäminen, yksilön tukeminen liikunnalliseen ja terveelliseen elämäntapaan sekä monialaisen yhteistyön tiivistäminen ja seuranta.
- **Koulunuorisotyö:** on ennaltaehkäisevää nuorten tarpeista lähtevää toimintaa, oppilaiden kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä. Opetus- ja nuorisotoimen yhteistyöllä vahvistetaan koulun kasvattajayhteisöä, oppilaiden vertaisryhmiä ja niiden avulla yksittäisiä oppilaita.
- **Viihtyisät koulujen ja päiväkotien ympäristöt ja sujuva yhteistyö.**
- **Yhteisöllisyys toteutuu arjessa ja naapuriapu on osa tukiverkkoa.**
- Nuorilla **useita kohtaamisen ja tekemisen paikkoja:** nuorisotila, Virranjakaja-Remppatalli, seurakunnan takkatupa, Roinilan leirikeskus
- **Etsivän nuorisotyön palvelut,** palvelut saatavilla myös netissä
- **Harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti ja paljon.** Tarjolla myös maksuttomia harrastusmahdollisuuksia
- **Kaiku-kortin** avulla taloudellisesti tiukassa tilanteessa olevien nuorten, aikuisten, perheiden ja ikäihmisten mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.
- **Nuorten työpaja Hanslankarit** tarjoaa tukea työllistymiseen, opintoihin sekä arjen hallintaan alle 29-vuotiaille kuntalaisille. Käytössä kaikki työllistämisen tukimuodot sekä mahdollisuus suorittaa ammattitutkinnon osia tai ammattitutkintoja tuetusti etäopetuksella.
- **Kulttuurikasvatussuunnitelma** (varhaiskasvatus – II-aste). Kulttuurikasvatussuunnitelma on toimialuerajat ylittävä, yhteistyössä laadittu suunnitelma, joka takaa jokaiselle ikäluokalle varhaiskasvatuksesta toisella asteelle yhdenvertaisen kosketuspinnan ikätasoisesti suunnitelluille kulttuuritoiminnoille ja omakohtaisille kokemuksille.

4. Opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa koskeva suunnitteluvuote

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoito toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 13 §)

Opiskeluhoitopalvelut kuuluvat Kainuun hyvinvointipalveluiden järjestämistä varten, yhteistyövelvoite kuntien/koulutuksen järjestäjien kanssa.

Suomussalmella koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma on yhteinen esi- ja perusopetuksessa, valmistavassa opetuksessa, lukiossa ja aikuisten perusopetuksessa. Opiskeluhoitosuunnitelmaa käytetään opetussuunnitelman perusteiden muutosmääräysten (12/2022) mukaisesti käsitteenä kaikissa eri koulutusmuodoissa.

Opiskeluhoitosuunnitelmassa on kaikille yhteinen osuus, jota koulut täydentävät yksikkökohtaisilla osuuksilla.

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoito yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoito ohjausryhmä. Opiskeluhoito ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen taikka sille asetetut tehtävät voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki, § 14, 30.12.2013/1287)

Suomussalmen kunnan opiskeluhoito ohjausryhmän toimintaa johtaa sivistysjohtaja. Kokouksista laaditaan muistiot.

Opiskeluhoito ohjausryhmään kuuluvat: sivistysjohtaja (pj), kuraattori(t), psykologi(t), kouluterveydenhoitaja(t), perusopetuksen koulujen rehtori(t) ja johtaja(t) sekä lukion rehtori. Ryhmä voi tarvittaessa kutsua kokouksiinsa eri alojen asiantuntijoita.

Koulutuksen järjestäjän on seurattava opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista oppilaitoksissa ja tarkistettava sitä tarvittaessa.

Opiskeluhoito kokonaistarve kouluilla ja päiväkodeilla vaihtelee vuosittain. Opiskeluhoito toteuttamisessa painotetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja pyritään hyvällä ennakkoinnilla vähentämään yksilökohtaisen opiskeluhoito tarvetta. Suomussalmen kunnassa työskentelee tällä hetkellä Kainuun hyvinvointialueen palveluksessa koulupsykologi, kaksi koulukuraattoria, mielenterveyshoitaja sekä kaksi kouluterveydenhoitajaa. Lisäksi käytössä on tarvittaessa Kainuun perhekeskuspalvelut sekä sosiaalityöntekijöiden palvelut. Osa tehtävistä on täytetty osa-aikaisesti.

Opiskelijamäärä Suomussalmella on tällä hetkellä: perusopetus n. 500 (sis. esiopetus), lukio 68, aikuisten perusopetus 11, valmistava opetus 9 10. Oppilasmääräennuste on vuosittain laskeva, yksi ryhmä/vuosi.

Suomussalmen kunnan koulutuksen järjestäjän voimassa oleva opiskeluhoitosuunnitelma löytyy kunnan www-sivuilta.

4. Opiskeluhuollon työn- ja vastuunjako

Yhteisöllisestä opiskeluhuollosta vastaavat kaikki koulun toimijat. Koulun yhteisen toimintakulttuurin mukaan toimiminen kuuluu koko henkilöstölle. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa kehittävät koulun ja opiskeluhoollon henkilöstö yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Kouluterveydenhoitaja vastaa koulun terveydenhoitotyön asiantuntijuudesta yksilö- ja yhteisötasolla. Hän tekee laajat terveystarkastukset 1. ja 5. ja 8.luokan opiskelijoille. Näihin tarkastuksiin sisältyy myös lääkärintarkastus. Muille vuosiluokille tehdään määräaikaistarkastukset vuosittain. Lisäksi kouluterveydenhoitaja tekee yksittäisiä kontrollitarkastuksia niille opiskelijoille, joille niitä on lääkityksen tai muun syyn vuoksi tehtävä. Terveysneuvoja pitää 5.-luokkalaisille oppitunnin murrosikään liittyvistä asioista. Lisäksi hän voi pitää terveyskasvatusta myös muiden luokkien oppilaille. Oppilaat ja huoltajat voivat olla yhteydessä terveydenhoitajaan kaikissa terveyteen liittyvissä asioissa. Kouluterveydenhoitaja ohjaa oppilaan tarvittaessa lääkärille tai muille asiantuntijoille ja tiedottaa kouluterveydenhuollon palveluista ja käytänteistä eri tahoille.

Koulupsykologi toimii aktiivisesti yhteisöllisessä ja yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa. Hän osallistuu yhteisöllisiin opiskeluhoitoryhmän kokouksiin ja kutsuttuna yksilökohtaisiin moniammatillisiin palaveriin. Koulupsykologi antaa konsultaatiota koulun henkilökunnalle ja on mukana selvittämässä ja arvioimassa lapsen kehityksessä, koulunkäynnissä ja oppimisessa esille tulevia haasteita yhdessä huoltajien ja opettajien kanssa. Tarvittaessa hän tekee psykologisia tutkimuksia. Koulupsykologi tarjoaa myös keskusteluapua ja neuvontaa ja osallistuu verkostotyöhön.

Koulukuraattori vastaa koulun sosiaalityöstä. Hän osallistuu yhteisöllisiin opiskeluhoitoryhmän kokouksiin ja kutsuttuna yksilökohtaisiin moniammatillisiin palaveriin. Koulukuraattori tekee yhteistyötä monialaisesti. Hän auttaa oppilaita, joilla on ongelmia koulunkäynnissä, sosiaalisissa suhteissa tai omissa kasvussa ja kehityksessä. Kuraattori tapaa yksittäisiä oppilaita tai oppilasryhmiä tilanteen mukaan.

Koulujen psykiatrinen sairaanhoitaja eli miekkari työskentelee pääasiassa yläkoululaisten perustason mielenterveytyksessä. Miekkari ehkäisee ja puuttuu varhain oppilaiden/ opiskelijoiden huolenaiheisiin ja psyykkiseen oireiluun sekä antaa vanhemmille ja koululle keinoja tukea oireilevia oppilaita. Nuori itse, hänen vanhempansa tai muu huolen huomannut henkilö voi ottaa yhteyttä miekkariin. Miekkari on tavattavissa koululla neljänä päivänä viikossa.

Opinto-ohjaaja auttaa oppilasta suunnittelemaan omaa opiskeluohjelmaansa, tukee häntä opintojen eri vaiheissa ja kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia suunnitelmia ja valintoja. Opinto-ohjauksen tuntien lisäksi opiskelija voi osallistua pienryhmänohjaukseen ja saa henkilökohtaista ohjausta opiskeluunsa ja elämäänsä liittyvissä asioissa.

Opinto-ohjauksen kokonaisuudesta vastaa opinto-ohjaaja, mutta ohjaustyöhön osallistuvat aktiivisesti myös erityisopettajat, ryhmänohjaajat, luokanvalvojat ja opettajat. Ryhmänohjaaja/luokanvalvoja tai opettaja on ”lähiohjaaja”, joka perehdyttää ryhmänsä koulun käytänteisiin, toimii tiedottajana, edistää luokkahengen syntymistä, seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja poissaoloja ja osallistuu koulun ja kodin yhteistyöhön. Aineenopettaja ohjaa ja seuraa oman aineensa opiskelua ja tekee yhteistyötä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja on tavattavissa koululla joka päivä.

Koulunuorisotyöntekijän tehtävänä on vahvistaa ala- ja yläkouluikäisten oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia yhdessä eri toimijoiden (mm. opettajat, rehtorit, oppilashuolto, hyvinvointialueen työntekijät, nuorisopalvelut) kanssa monialaisen yhteistyön keinoin.

Koulunuorisotyöntekijän keskeisimmät tehtävät ovat koulun yhteisöllisyyden tukeminen, nuorten varhaisten syrjäytymisen merkkien tunnistaminen, oppilaiden tukeminen koulutuksen siirtymävaiheissa sekä kiusaamisen vähentäminen kasvatuksellisin keskusteluin nuorisotyön eri menetelmien avulla yhdessä kouluhenkilökunnan kanssa. Lisäksi tehtävässä on tarkoitus kiinnittää koulujen oppilaita nuorisopalveluiden muuhun toimintaan ja olla yhteys koulun ja vapaa-ajan välillä. Tarvittaessa koulunuorisotyöntekijä tekee myös yhteistyötä nuorten huoltajien kanssa. Suomussalmen kunnan koulunuorisotyöntekijä toimii tällä hetkellä osa-aikaisena, molemmilla perusopetuksen kouluilla. Toiminta käynnistettiin hankerahoituksella ja jatkuu tällä hetkellä kunnan omarahoitteisena toimintana.

5. Painopistealueet - tavoitteena hyvinvoivat lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa toimenpiteet vuosina 2026–2030 kohdistuvat seuraaviin painopistealueihin;

1. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden elintapataitojen kehittäminen

- Elintavat: Ravitseminen, fyysinen aktiivisuus, liikunta, uni, suun terveys, ruutuaika ja päihteet

2. Vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden mielenhyvinvoinnin osaamista

- Mielen terveyden ongelmat vähenevät

3. Lasten ja nuorten kuulemisen ja osallisuuden lisääminen

- Tulla kuulluksi lasta ja nuorta koskevissa asioissa ja kokea kuuluvansa yhteisöön
- Vahvistetaan lapsen ja nuoren itsetuntoa, identiteettiä ja kykyä selviytyä haasteista

6. Suunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden elintapataitojen kehittäminen

Elintavat: Ravitseminen, fyysinen aktiivisuus, liikunta, uni, suun terveys, ruutuaika ja päihteet

Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Kehitetään ja tuetaan harrastus- ja kerhotoimintaa	Järjestetään maksutonta harrastus- ja kerhotoimintaa säännöllisesti, seurataan tuntitoteutumaa. - Kainuun harrastamisen malli - Kerhotoiminnan kehittäminen	Perusopetus
Ruokakasvatus ja ruokasuositusten toteuttaminen	Ruokakasvatustyöryhmän säännölliset kokoontumiset	Perusopetus, lukio varhaiskasvatus, ruokapalvelut
Liikkuva koulu- ohjelman toteuttaminen, liikunnallisen elämäntavan edistäminen, KouluPT-toiminnan toteuttaminen	Move!-mittausten tulokset KouluPT-toiminnan asiakasmäärät välkkäritoiminnan toteutuminen	Perusopetus
Mukana Fiksustikouluun (Liikkuvakoulu). Turvalliset ja houkuttelevat kulkureitit, liikenne- ja pyöräilykasvatus, aikuisten esimerkki.	Osallistuminen liikkuva koulu	Sivistyspalvelut, tekpa, liikenneturva, vanhemmat
Vahvistetaan terveyden kannalta riittävää energiansaantia koulupäivisin.	Koululounaan säännöllisesti hyödyntävien osuus kasvaa. Kouluterveyskysely ”syö koululounaan päivittäin”, 8.-9. lk, lukio	Perusopetus 7-9, lukio
Hyödynnetään luontoa liikunnallisen elämäntavan edistämisessä	Luontotapahtumien määrä	Varhaiskasvatus, perusopetus, lukio, nuorisopalvelut
Edistetään hyvinvointia ja fyysistä aktiivisuutta ja vähennetään ruutuaikaa ja lisätään välitunti liikuntaa.	Selvitys Koulu-PT ja harrastamisen ”Suomen malli” toiminnan käyttöön ottaminen. Liikunnallisten välituntien toteutuminen lkm	lukio
Tuetaan harrastusmahdollisuuksia kokeilemalla kerhotoimintaa lukiolaisille	Osallistujamäärän prosentuaalinen kasvu	
Lisätään opiskelijoiden tietoisuutta hyvinvointia lisäävistä opintojaksoista		

6. Suunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden elintapataitojen kehittäminen

Elintavat: Ravitsemus, fyysinen aktiivisuus, liikunta, uni, suun terveys, ruutuaika ja päihteet

Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Koulunuorisotyö vakiinnutetaan perusopetuksen arkeen.	Toimintamuotojen kehittäminen, ennaltaehkäisevä näkökulma	Perusopetus / nuorisopalvelut
Edistetään monilukutaitoa, lukemista, oppimista ja kulttuurista ymmärrystä.	Toteutuu / ei toteudu	Kirjastopalvelut varhaiskasvatus, perusopetus, lukio
Tiedottamista ja valistustyötä vahvistetaan eri toimijoiden kanssa. Kouluterveydenhoitajat ja HVA-asiantuntijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä vahvistetaan ja huoltajayhteistyötä hyödynnetään asennekasvatuksessa.	Nikotiinituotteet, esim. Kouluterveyskysely summaindikaattori "käyttää nykyisin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja" 8.-9.lk	Perusopetus 7-9, lukio
Suun terveyden ja hammashygienian vahvistaminen tärkeänä elämäntapataitona	Kouluterveyskysely indikaattori: "Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä" prosenttiosuus vähenee nykytasosta	Perusopetus E-6
Lukiolaisten plakkivärjäysten jatkamiseksi pilotoinnin jälkeen	Plakkivärjäksiin osallistuneiden lkm suhteessa kutsuttuihin	Lukio (hyvinvointialue)
Edistämme koulu- ja päiväkotien ympäristön turvallisuutta	Toimenpiteitä toteutettu	Tekniset palvelut, sivistyspalvelut
Kehitetään Kainuun kuntien välistä nuorisotyötä ja tuotetaan yhteisiä nuorisopalveluita. Nettinuorisotyön kehittäminen	Etsivän nuorisotyön Suomussalmi-Hyrynsalmi yhteistyö. Kainuun yhteisten tapahtumien määrä/osallistujat	Nuorisopalvelut, etsivä nuorisotyö, Kainuun kunnat
Moniviranomaisyhteistyötä jatketaan ja kehitetään Ankkuri-tiimissä.	Ankkuri-tiimin kokoontumiskerrat / vuosi	Nuorisopalvelut
Uinninopetusta tarjotaan kaikille ikäryhmille (2-18 -vuotiaat)	Kansallinen uimataitotutkimus, säännöllinen uimaopetus	Liikuntapalvelut, varhaiskasvatus, perusopetus, lukio

6. Suunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit

Vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden mielenhyvinvoinnin osaamista

Tavoite: Mielen terveyden ongelmat vähenevät

Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Kiva-toimintaohjelma on käytössä perusopetuksessa, Someturva-palvelun aktivointimäärä pidetään hyvänä, jokaiseen tietoon tulleeseen kiusaamistapaukseen puututaan.	Kouluterveyskysely "Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa", 4.-5.lkk	Perusopetus E-6
Tunnetaitojen vahvistaminen, aktiivinen vuorovaikutus huoltajien kanssa	Positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen Kouluterveyskysely, indikaattori "Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä"	Perusopetus E-6
Koulunuorisotyötä kehitetään, vakiinnutetaan arkeen	Toimintamuotojen kehittäminen, ennaltaehkäisevä näkökulma. Koulunuorisotyöntekijä läsnä molemmilla kouluilla arjessa.	Perusopetus Nuorisopalvelut
Tutustutaan taiteeseen ja kulttuuriin, joka toimii yksilöllisenä voimavarana sekä sosiaalisena liimana, joka auttaa käsittelemään tunteita ja kehittämään luovaa ajattelua henkisen hyvinvoinnin lisäämiseksi.	Kulttuurikasvatussuunnitelman ikätasoisten sisältöjen toteuttaminen	Perusopetus E-6 Lukio
Tarjotaan laadukasta ja riittävää, oikea- aikaista varhaiskasvatusta	Laadun arviointi; vanhemmat/lapset. Huolehditaan, että varhaiskasvatuksen tilat ovat turvalliset sekä sisällä, että ulkona	Varhaiskasvatus
Vanhempien osallisuuden lisääminen.	Vasukeskustelut, vanhempainillat.	Varhaiskasvatus
Yhteistyö neuvolan, perheneuvolan kanssa	Käytettyjen yhteistyökaavakkeiden määrä	Varhaiskasvatus

6. Suunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit

Vahvistetaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden mielenhyvinvoinnin osaamista

Tavoite: Mielen terveyden ongelmat vähenevät

Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Kouluviihtyvyyden lisääminen	Poissaolomäärät, koulun tilastot	Perusopetus 7-9
Koulupoissaolojen seuranta ja aktiivinen, ennaltaehkäisevä puuttuminen poissaoloihin HyvänMielen haastattelut ja ryhmäoppitunnit kaikille 7.luokkalaisille	Poissaolotilastot / lukuvuosi (tarkastelu: oppilasmäärä 200h/300h poissaolorajoilla) Toteutunut/ei toteutunut	Perusopetus Opo+kuraattori
Yksinäisyyden vähentäminen, kaveritaitojen vahvistaminen (Roinila-leirit, systemaattinen ryhmäyttäminen)	Kouluterveyskysely “ Ei yhtään läheistä ystävää”, 8.-9.lk, lukio	Perusopetus 7-9, lukio
Hyvän mielen keskustelut (HVA-työntekijät pitää)	Kohtaamiskahviloiden ja tapahtumien määrä	
Nuorten aikuisten yksinäisyys vähentäminen	Kohdennetut ryhmätoiminnot	Nuorisopalvelut
Edistetään tietoisuutta lukiolla tarjolla olevista mielenhyvinvointia tukevista opintojaksoista. Tavoitteena saada ikäluokat osallistumaan näille mahdollisimman kattavasti.	Osallistumisprosentti ikäluokasta	lukio
Edistämme koulu- ja päiväkotien ympäristön turvallisuutta	Toimenpiteitä toteutettu	Tekniset palvelut, sivistyspalvelut

6. Suunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, mittarit

Lasten ja nuorten kuulemisen ja osallisuuden lisääminen

Tavoite: Tulla kuulluksi lasta ja nuorta koskevissa asioissa ja kokea kuuluvansa yhteisöön sekä vahvistetaan lapsen ja nuoren itsetuntoa, identiteettiä ja kykyä selviytyä haasteista

Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Lapset osallistetaan koulujen toiminnan, opetuksen ja lukuvuosisuunnitelman työstämiseen	Kouluterveyskysely "osallisuus koulun toiminnan suunnittelussa"	Perusopetus
Mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon, erityisesti itseään koskevissa asioissa Lapsiparlamentti päättää vuosittain hyvinvointiteeman, jonka ympärille järjestetään ohjelmaa ja tiedotusta Kehitetään oppilaskunta ja opiskelijakunta toimintaa Lapsiparlamentin toiminnan ylläpitäminen Nuorisovaltuusto toimii	- Lapsiparlamentti-toiminta, kokoontumiskerrat - Opiskelijakunnan edustajat mukana lukion toimikunnissa - Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminta aktiivista, oppilaiden ja opiskelijoiden järjestämien tapahtumien/tempausten lkm - Työpajan ja etsivän nuorisotyön asiakasmäärät ja palveluohjaus - Nuorisovaltuusto (11-21 v. nuoret), kokoontumiskerrat	Perusopetus E-6 ja 7-9 Lukio Nuorisopalvelut
Tarjotaan eri-ikäisille kohdennettuja toiminta- ja osallisuusmahdollisuuksia	Bänditilan, nuorisotila ja Virranjakajan kävijämäärät Nuorten aikuisten (yli 18 v) toiminnan määrä Lasten leirien, tapahtumien ja kerhojen määrät	Nuorisopalvelut , vapaa-aikapalvelut, koulujen kerhot, järjestöjen toiminta
Mahdollisuus vaikuttaa oppivelvollisuuden aikana heille tarjottavaan kouluateriaan ja sen sisältöön	Oppilasraati kokoontumiskerrat	Perusopetus Lukio

Lasten ja nuorten kuulemisen ja osallisuuden lisääminen

Tavoite: Tulla kuulluksi lasta ja nuorta koskevissa asioissa ja kokea kuuluvansa yhteisöön sekä vahvistetaan lapsen ja nuoren itsetuntoa, identiteettiä ja kykyä selviytyä haasteista

Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Järjestään lukukoiratoimintaa ja kirjallisuustapahtumia	Lukukoira kirjastolla, kirjallisuustapahtumat	Kirjastopalvelut
Vahvistetaan lapsen ja nuoren itsetuntoa, identiteettiä ja kykyä selviytyä haasteista	Lapset ja nuoret mukana toiminnassa suunnittelusta toteutukseen, määrät Työpajan ja etsivän nuorisotyön asiakasmäärät ja jatko-ohjaukset	Nuorisopalvelut
Lapset ja nuoret mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa omia tapahtumia ja toimintaa	Tapahtumien määrä/toimijat/osallistujat	Nuorisopalvelut, vapaa-aikapalvelut
Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten palvelut	NEET- nuorten määrä, PAR-tilastot. Työttömien nuorten määrä	Nuorten työpajan ja etsivän nuorisotyön palvelut. Työvoimapalvelut

7. Seuranta ja raportointi

Kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan toimintaa koskeva lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka hyväksytään kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

- Suunnitelman ja sen tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisen seurannasta vastaa suunnitelman laatinut työryhmä.
- Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain myös kunnan Hyte-työryhmässä.
- Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet sisällytetään valtuustokaudella laadittaviin vuosisuunnitelmiin.
- LaNu- hyvinvointisuunnitelman toteutumisesta raportoidaan puolivuositain kunnanhallitukselle ja vuosittain valtuustolle.